DERS ÖZETİ · 3. ÜNİTE: VARLIK FELSEFESİ

Varlık Felsefesi

Varlık felsefesi (ontoloji), var olan her şeyi "var olmak" yönüyle inceler. İki temel sorusu vardır: **Varlık var mı?** ve **Varlığın özü nedir?**

1 Temel kavramlar

- Var olan: tek tek şeyler (kalem, ağaç).
- Varlık: hepsindeki ortak "var olma" durumu.
- Ontoloji: "varlık bilgisi", varlık felsefesi.
- Metafizik: fizik ötesi; ruh, Tanrı gibi konular.

2 Reel ve ideal varlık

- Reel: zaman ve mekân içinde.
- Reel: duyularla algılanır (masa, simit).
- İdeal: yalnız düşüncede var.
- İdeal: duyularla algılanmaz (sayı, üçgen).

3 1. Problem: Varlık var mı?

- Nihilizm (hiççilik): varlık yoktur.
- Gerçekçilik (realizm): varlık vardır.
- Diğer akımlar da varlığı kabul eder.

4 2. Problem: Varlığın özü nedir?

- Materyalizm: madde.
- İdealizm: düşünce.
- Düalizm: madde ve düşünce.
- Oluşçuluk: sürekli değişim.

5 Filozoflar

- Herakleitos: oluş, değişim.
- Parmenides: varlık değişmez.
- Platon: nesneler ideaların kopyasıdır.

Yaklaşımlar ve varlığın özü

Yaklaşım	Varlığın özü	Kısa örnek
Materyalizm	Madde	Düşünce beynin ürünüdür.
İdealizm	Düşünce	Madde düşüncenin yansımasıdır.
Düalizm	Madde ve düşünce	İnsan = beden + zihin
Oluşçuluk	Sürekli değişim	Hiçbir şey aynı kalmaz.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEKLER

Varlık Felsefesi: adım adım 5 örnek

ÖRNEK 1 ÖRNEK 1

“Asıl gerçeklik düşüncededir; maddi dünya düşüncenin yansımasıdır.” Bu görüş hangisidir?

1. Soru varlığın özünü soruyor: 2. problem.
2. Materyalizm maddeyi esas alır, elenir.
3. Düalizm ikisini eşit görür, elenir.
4. Düşünceyi esas alan görüş idealizmdir.

Cevap: İdealizm

ÖRNEK 2 ÖRNEK 2

Çınar ağacı, okul binası, dik üçgen kavramı ve bir bardak sudan hangisi ideal varlıktır?

1. Ağaç, bina ve su zaman-mekân içindedir.
2. Dik üçgen kavramı yalnız düşüncededir.

Cevap: Dik üçgen kavramı

ÖRNEK 3 ÖRNEK 3

“Dünya, ben onu algılamasam da vardır.” ifadesi hangi görüşü yansıtır?

1. İfade varlığın var olup olmadığıyla ilgili: 1. problem.
2. Varlığı zihinden bağımsız kabul ediyor.

Cevap: Gerçekçilik (realizm)

ÖRNEK 4 ÖRNEK 4

“Gerçek olan yalnız maddedir; sevinç bile beyindeki süreçlerden doğar.” Bu görüş hangisidir?

1. Soru varlığın özünü soruyor: 2. problem.
2. Tek gerçek olarak madde gösteriliyor.
3. Duygu da maddenin ürünü sayılıyor.

Cevap: Materyalizm

ÖRNEK 5 ÖRNEK 5

Herakleitos ile Parmenides varlık konusunda hangi noktada ayrılır?

1. Herakleitos varlığın sürekli değiştiğini savunur.
2. Parmenides gerçek varlığın değişmediğini savunur.

Cevap: Değişim ve değişmezlik

TAHTA

10. Sınıf · Felsefe

MİNİ TEST

Varlık Felsefesi: 10 soruda kendini dene

Ad Soyad: Tarih: Doğru / Yanlış:

1. **Varlık felsefesinin diğer adı hangisidir?**

A) Epistemoloji **B)** Ontoloji
C) Etik **D)** Estetik

2. **"Fizik ötesi" anlamına gelen ve ruh, Tanrı gibi konuları da inceleyen alan hangisidir?**

A) Mantık **B)** Psikoloji
C) Metafizik **D)** Sosyoloji

3. **Kalem, ağaç gibi şeylerin ortak "var olma" durumuna ne denir?**

A) Varlık **B)** Görüngü
C) Oluş **D)** İdea

4. **Aşağıdakilerden hangisi ideal varlıktır?**

A) Okul binası **B)** Bahçedeki çınar
C) Kantindeki simit **D)** Kare kavramı

5. **Aşağıdakilerden hangisi reel varlığın özelliğidir?**

A) Yalnız düşüncede bulunur **B)** Duyularla algılanabilir
C) Zaman dışında kalır **D)** Hiç değişmez

6. **"Varlık yoktur." görüşü hangisidir?**

A) Nihilizm **B)** Realizm
C) Düalizm **D)** Materyalizm

7. **"Dünya, onu algılayan biri olmasa da vardır." görüşü hangisidir?**

A) Nihilizm **B)** Düalizm
C) Oluşçuluk **D)** Gerçekçilik

8. **"Düşünce bile beynin bir ürünüdür." görüşü hangisidir?**

A) İdealizm **B)** Düalizm
C) Materyalizm **D)** Oluşçuluk

9. **"Varlığın iki ayrı temeli vardır: madde ve ruh." görüşü hangisidir?**

A) Düalizm **B)** Materyalizm
C) İdealizm **D)** Nihilizm

10. **"Her şey sürekli değişir, hiçbir şey olduğu gibi kalmaz." görüşü hangisidir?**

A) Nihilizm **B)** İdealizm
C) Materyalizm **D)** Oluşçuluk

Cevap anahtarı

1. B · Ontoloji "varlık bilgisi" demektir.
2. C · Metafizik, duyular ötesi konuları da sorar.
3. A · Tek tek şeyler var olandır, ortak durum varlıktır.
4. D · Kare kavramı yalnız düşüncede bulunur.
5. B · Reel varlık zaman-mekân içindedir, algılanır.
6. A · Nihilizm (hiççilik) varlığı reddeder.
7. D · Gerçekçilik varlığın gerçekten var olduğunu kabul eder.
8. C · Materyalizme göre tek gerçek varlık maddedir.
9. A · Düalizm (ikicilik) iki temel kabul eder.
10. D · Oluşçuluk varlığı sürekli değişim olarak görür.

Konunun tam anlatımı ve daha fazla soru:
tahtaapp.com/blog/dersler/10-sinif-felsefe-3-unite-varlik-felsefesi-konu-anlatimi